

Na te peresideni Henry B. Eyring

Tauturu matamua i roto i te Peresideniraa Matamua

E tuhaa ai'a faito ore no te tia'iraa

Ia ma'iti outou ia rave e aore râ ia haapa'o i te hoê fafauraa i mua i te Atua, te ma'iti ra ia outou ia vaiiho i te tahi tuhaa ai'a no te tia'iraa, ia ratou te riro i te pee i to outou hi'oraa.

E au mau taea'e, e au mau tuahine here, te vai nei te tahi o outou tei ani-manihini-hia na te mau misionare no Te Ekalesia a Iesu Mesia i te Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei ia haere mai i teie pureraa. Ua ani a'ena paha ratou ia outou ia ma'iti ia rave i te fafauraa i mua i te Atua na roto i te bapetizoraa.

Vetahi o outou te faaroo nei, no te mea ua farii outou i te ani-manihini-raa a te hoê metua, hoê vahine faaipopipo e aore râ peneia'e a te hoê tamarii, e na'na te tia'iraa e, e riro outou i te ma'iti ia tuu faahou â i te mau fafauraa ta outou i fafau a'enei e te Atua i te pû o to outou oraraa. Te vai ra o outou te faaroo nei, ua rave a'ena outou i te ma'itiraa ia ho'i mai i te Faaora ra e te oaoa nei outou i To'na maevaraa ia outou.

Noa'tu â o vai outou, e noa'tu â te vahi tei reira outou, tei roto i to outou na rima te oaoaraa no te tahi mau taata e rave rahi, e mea rahi atu â i ta outou e mana'o ra. I te mau mahana atoa e i te mau hora atoa, e nehenehe ta outou ia ma'iti ia rave e aore râ ia haapa'o i te hoê fafauraa i mua i te Atua.

Noa'tu â te vahi tei reira outou i ni'a i te e'a no te aporaa i te horo'a no te ora mure ore, tei roto i to outou na rima te rave'a no te faa'iteraa i te mau taata e rave rahi i te rave'a no te oaoa rahi atu â. Ia ma'iti outou ia rave e aore râ ia haapa'o i te hoê fafauraa i mua i te Atua, te ma'iti ra ia outou ia vaiiho i te tahi tuhaa ai'a no te tia'iraa, ia ratou te riro i te pee i to outou hi'oraa.

Outou e o vau atoa nei, ua haamaitaihia e ua parau-fafau-hia mai te hoê tuhaa ai'a mai te reira te huru. Te oaoa i roto i to'u oraraa, aua'e atoa ia te hoê taata ta'u i ore i mâtau i roto i teie oraraa tahuti nei. E tamaiti otare oia, ua riro mai oia ei metua tupuna no'u. E tuhaa ai'a faito ore no te tia'iraa ta'na i vahii mai ia'u. E faati'a'tu vau i te tahi o te mea ta'na i rave e tei riro mai ei tuhaa ai'a no'u.

To'na i'oa o Heinrich Eyring. Ua fanauhia oia i roto i te oraraa fana'o, e mea moni ratou. To'na papa, o Edward, e fenua rahi to'na i Coburg, tei riro mai i teie nei te fenua Heleman. To'na metua vahine, o Charlotte Von Blomberg, e vahine hui arii. E tiaau te metua tane o teie vahine i te mau fenua o te arii rahi no Purusia.

O Heinrich te tamaiti matahiapo a Charlotte raua Edward. Ua pohe Charlotte i te 31raa o to'na matahiti, a fanau ai oia i te toru o te tamarii. Aita i maoro roa, ua pohe atoa Edward, e ua ere oia i to'na mau fenua atoa e ta'na moni i roto i te tahi ohipa moni. E 40 matahiti noa to'na. Vaiiho mai nei oia i teie na tamarii otare e toru.

Ua ere atoa'tura Heinrich, to'u nei metua tupuna, i to'na na metua e te hoê tuhaa ai'a rahi i te pae tino nei. Aita ta'na e moni. Te faati'a nei oia i roto i to'na aamu e, ua mana'o oia ei tia'iraa maitai roa a'e na'na te haereraa ia i te fenua Marite. Noa'tu â aita e fetii i ô, e aita atoa e hoa, ua puai roa to'na mana'o e, e tia'iraa rahi e vai ra i te fenua Marite. Ua tapae na mua oia i New York City. I muri iho, ua pou mai oia i St. Louis, i Missouri.

I St. Louis, e melo feia mo'a te hoê o to'na mau hoa ohipa. Mai roto mai ia'na, ua roaa te hoê buka na'ina'i tei papa'ihia e Elder Parley P. Pratt. Ua tai'o oia i te reira e ua tuatapapa i te parau atoa i noaa mai no te feia mo'a i te mau mahana hopea nei. Ua pure oia no te ite e, e mau melahi anei ihoa tei fâ i te taata nei, e peropheta ora anei e e haapa'oraa faaroo mau anei tei heheuhia teie ta'na i ite mai.

I te ma'iriraa e piti ava'e no te tuatapapa-maite-raa ma te pure, ua farii Heinrich i te hoê orama, e ua parauhia oia ia bapetizo ia'na. Na te taea'e ra, o Elder William Brown, i rave i te oro'a, e vai noa to'na i'oa e to'na autahu'araa i roto i to'u aau. Ua bapetizohia Heinrich i roto i te hoê vairaa pape ua, i te 11 no mati 1855, i te hora 7:30 i te po'ipo'i.

Te ti'aturi nei au e, ua ite a'ena o Heinrich Eyring i te mea ta'u e haapii nei ia outou i teie mahana. Ua ite oia e, e tae mai te oaoa no te ora mure ore na roto i te taamura utuafare e vai noa e a muri noa'tu. Noa'tu e, aita i maoro roa to'na haapiiraa i te faanahoraa a te Fatu no te oaoa, ua ite râ oia e, te tia'iraa i te popou mure ore, tei te huru ia i te ma'itiraa a te tahi atu mau pu'eraa i te peeraa i to'na hi'oraa. Ta'na tia'iraa i te oaoa mure ore, tei te huru ia i te taata tei ore â i fanauhia mai.

Teie hoê tuhaa ai'a no to matou utuafare no ni'a i te tia'iraa, ua vaiiho mai oia i te hoê aamu i to'na huaai.

I roto i te reira aamu, e ti'a roa ia'u ia putapu i to'na here ia matou nei tei pee atu ia'na. I roto i ta'na mau parau, te ite nei au i ta'na tia'iraa ia ma'iti to'na huaai ia pee mai ia'na i ni'a i teie e'a ho'iraa i to tatou utuafare i te ra'i. Ua ite oia e, e ere te reira i te hoê ma'itiraa rahi, e mau ma'itiraa na'ina i râ. Teie ta'na mau parau no roto mai i to'na aamu :

« Mai te taime a faaroo matamua ai au ia Elder Andrus i te paraparau-... ua haere noa vau i te pureraa a te feia mo'a i te mau mahana hopea nei e me mea varavara roa te taime ua ma'iri au, e hopoi'a atoa ho'i te reira na'u ia na reira.

« Te faahiti nei au i te reira i roto i to'u aamu, ia pee mai ta'u mau tamariki

i to'u hi'oraa i roto i teie hopoi'a rahi ia amui i te feia mo'a ».¹

Ua ite Heinrich e, i roto i te mau pureraa oro'a e ti'a ai ia matou ia faaapî i ta matou parau fafau no te haamana'o-noa-raa i te Faaora, ia vai noa To'na Varua i roto ia matou.

Na te Varua i turu ia'na i roto i ta'na misioni, tei piihia ia'na ia rave maa ava'e noa i muri mai i to'na fariiraa i te fafau-raa no te bapetizoraa. E tuhaa ai'a ta'na i vaiiho mai, oia ho'i, to'na hi'oraa ia vai haapa'o maitai i roto i ta'na misioni e ono matahiti te maoro, i tera mau vahi tei piihia te mau fenua a te Initia. No te farii i to'na haamauruururaa no ta'na misioni, e mea na raro noa oia i te haereraa e ua rave oia i te hoê pereoo auauahi, mai Oklahoma e tae atu i te oire no Roto Miti, fatata 1 700 km.

Ei reira, ua piihia oia e te peropheta a te Atua ia haere e noho i te mau

pae apato'a no Utah. I reira, ua farii mai oia i te tahi faahou piiraa ia tavini i te hoê misioni i to'na fenua ai'a, i Helemani. I muri iho, ua farii oia i te titau-manihini-raa a te hoê aposetolo a te Fatu o Iesu Mesia, ia tauturu i te faaparahiraa i te feia mo'a i te mau mahana hopea nei i te pae apato'erua no Mehiko. Mai reira mai ua piihia oia ei misionare rave tamau faahou i te oire ra no Mexico City. Ua rave maitai oia i teie mau piiraa. Te vai nei to'na tino i te vahi hunaraa ma'i i Colonia Juárez, Chihuahua, i Mehiko.

Aita vau e faahiti nei i teie mau ohipa no te faatietie ia'na e te mea ta'na i rave no to'na huaai. Te faahiti nei râ vau i teie mau ohipa i tupu no te faahanahana i to'na hi'oraa no te faaroo e no te tia'iraa tei vai i roto i to'na aau.

Ua farii oia i teie mau piiraa no to'na faaroo e, ua fâ mai te Mesia tei ti'afaahou mai e to tatou Metua i te Ao ra ia Iosepha Semita i roto i te hoê uru raau i te tuhaa fenua no New York. Ua farii oia i te reira no te mea ua vai to'na faaroo e, te mau taviri o te autahu'araa tei faaho'i-faahou-hia mai i roto i te Ekalesia a te Fatu, e te mana no te taatiraa i te mau utuafare e a muri noa'tu, maoti ra ia nava'i to ratou faaroo no te haapa'o i ta ratou mau fafauaraa.

Mai ia Heinrich Eyring, to'u tupuna, o outou paha te taata matamua i roto i to outou utuafare tei iriti i te rave'a no te ora mure ore, te e'a o te mau fafauaraa mo'a e rave e haapa'o ma te itoitoe e te faaroo. Tera fafauaraa, ta'na mau hopoi'a e mau parau fafau. No tatou paatoa, mai te reira atoa no Heinrich, ua riro teie mau hopoi'a i te tahi taime e mea ohie, e mea pine-pine râ, e mea paari. A haamana'o râ, e mea ti'a i te mau hopoi'a i te tahi taime e mea paari, no te mea ta ratou fâ, o te faahaereraa ia ia tatou i ni'a i te e'a no te ora mure ore i piha'iho i te Metua i te Ao ra e i Ta'na Tamaiti Here, o Iesu Mesia.

Te haamana'o ra outou i te mau parau i roto i te buka a Aberahama :

« E te ti'a noa ra te hoê i rotopu ia ratou mai te Atua te huru, e ua na ô atura oia ia ratou i piha'i iho ia'na ra : e haere tatou i raro, te vai ra ho'i te

area i reira, e e rave tatou i teie mau materia, e hamani tatou i te hoê ao ei parahiraa no ratou ;

« E e tamata tatou ia ratou i reira, ia ite tatou e, e haapa'o anei ratou i te mau mea atoa ta te Fatu to ratou Atua e faaue ia ratou ra ;

« E o ratou o te haapa'o i to ratou ai'a matamua, e faarahihia ta ratou ; e o te ore e haapa'o i to ratou ai'a matamua, e ore ia e farii i te hanahana i roto i te basileia tei reira ratou o tei haapa'o i to ratou ai'a matamua, e ore ia e farii i te hanahana i roto i te basileia tei reira ratou o tei haapa'o i to ratou ai'a matamua, e o ratou te haapa'o i te piti o to ratou ai'a, e faarahihia to ratou hanahana a muri, e a muri noa'itu ».²

Te tape'araa i te piti o to tatou huru, tei te huru ia to tatou raveraa i te mau fafauraa e o te Atua e te rave-haapa'o-maitai-raa i te mau hopoi'a ta te reira e titau ia tatou. Titauhia te faaroo ia Iesu Mesia, ei Faaora no tatou, no te haapa'oraa i te mau fafauraa mo'a i te roaraa o te oraraa.

No te mea ua hi'a Adamu e o Eva, e farii tatou i te faahemaraa, te mau tamataraa e te pohe ei faufaa ai'a i te ao nui na tatou. Teie râ, ua horo'a mai to tatou Metua here i te Ao ra ia tatou te horo'a no Ta'na Tamaiti Here, o Iesu Mesia, ei Faaora no tatou. E hopoi mai teie horo'a rahi e te haamaitairaa o te Taraehara a Iesu Mesia i te hoê faufaa ai'a i te ao nui : te parau fafau no te Ti'a-faahou-raa

e te rave'a no te ora mure ore no te taatoa o tei fanauhia mai.

Te haamaitairaa rahi roa a'e o te mau haamaitairaa atoa a te Atua, te ora mure ore, e tae mai ia ia tatou mai te peu e rave tatou i te mau fafauraa ta te Ekalesia mau a Iesu Mesia e horo'a mai, na roto i Ta'na mau tavini tei haamanahia. No te hi'araa, titauhia ia tatou paatoa te huru tamâraa o te bapetizoraa e o te tuuraa rima no te farii i te horo'a o te Varua Maitai. E ti'a i teie mau oro'a ia ravehia e te feia tei mau i te haamanaraa ti'a no te autahu'araa. Ei reira, na roto i te tautururaa a te Maramarama o te Mesia e a te Varua Maitai, e ti'a ai ia tatou ia haapa'o i te mau fafauraa atoa ta tatou i rave e te Atua, tera ihoa râ tei pûpûhia i roto i Ta'na mau hiero. Na roto ana'e i te reira rave'a, e i te reira tauturu, e ti'a ai i te hoê taata ia titau i ta'na faufaa ai'a mau ei tamarii na te Atua i roto i te hoê utuafare e a muri noa'itu.

No te tahi e faaroo mai nei ia'u, e au ra te reira i te hoê moemoea aita to'na e ananahi.

Ua ite na outou i na metua haapa'o maitai tei oto no te mau tamarii tei pato'i e aore râ tei ma'iti i te ofati i ta ratou fafauraa e te Atua. E ti'a râ i teie mau metua ia vai noa te aau itoito e te tia'iraa na roto mai te mau iteraa o te tahi atu mau metua.

Ua ho'i roa mai te tamaiti a Alama e te mau tamaiti a te arii Mosia, mai to ratou ti'araa orure hau, i te mau fafauraa e te mau faaueraa a te Atua. Ua hi'o Alama tamaiti i ta'na iho tamaiti, o Korianotona, i te fariu-ê-raa i te hara faufau, no te taviniraa haapa'o. Te faa-ti'a atoa nei te Buka a Moromona i te semeio o te mau ati Lamana tei tuu i te hiti te mau peu tahoo ti'a, no te fafau mai ia pohe ia vai noa no te hau.

Ua tonohia te hoê melahi ia Alama tamaiti e i te mau tamaiti a Mosia. Ua haere mai te melahi maoti te faaroo e te mau pure a to ratou metua tane e a te nunaa o te Atua. Mai roto mai i teie mau hi'oraa no te mana o te Taraehara, e ohipa i roto i te aau o te taata nei, e ti'a ia outou ia farii i te itoito e te tamahanahana.

Ua horo'a mai te Fatu ia tatou atoa i te puna no te tia'iraa, e ia tutava tatou i

te tauturu a te feia ta tatou i here e farii i ta ratou faufaa ai'a mure ore. Ua fafau mai Oia ia tatou, e ia tamata noa tatou i te haaputupu i To'na nunaa, noa'itu â e pato'i ratou i Ta'na aniraa manihini ia na reira. E oto Oia no ta ratou pato'iraa, eita râ Oia e faaru'e, eiaha atoa tatou e faaru'e. Ua horo'a mai oia i te hi'oraa maitai roa'e e To'na here tamau ho'i : « Oia mau, e rave rahi ta'u haaputuputuraa ia outou, mai te moa e haaputu i to'na fanau'a i raro a'e i to'na pererau ra ; e te feia no te utuafare no Iseraela i pau ra e ; e te feia no te utuafare no Iseraela tei parahi i Ierusalem, e tei pau ra ho'i e ; oia mau, e rave rahi ta'u haaputuputuraa ia outou mai te moa e haaputu i to'na fanau'a ra, aita râ i ti'a ia outou ».³

E nehenehe ta tatou ia turu'i i ni'a i teie hiaai papû roa a te Faaora ia faaho'i i te mau tamarii varua atoa a te Metua i te Ao ra i to ratou fare i piha'ihō Ia'na. Te amui nei te metua haapa'o maitai atoa, te papa ruau e te metua tupuna i roto i teie hiaai. O te Metua i te Ao ra e te Faaora to tatou mau hi'oraa maitai roa'e no te mea ta tatou e nehenehe e te ti'a ia rave. Aita Raua e faahepo nei i te parau-ti'a no te mea, ua titauhia ia ma'iti i te parau-ti'a. Te haa nei Raua ia ite-maitai-hia te parau-ti'a e tatou, e te faaite nei Raua ia tatou i to te reira mau hotu au.

E farii te taata atoa tei fanauhia i teie nei ao i te Maramarama o te Mesia, na te reira e tauturu ia tatou ia hi'o mata e ia ite ma te aau, te mea maitai e te mea ino. Ua tonono mai te Atua i te tahi mau tavini tahuti, o te nehenehe, na roto i te Varua Maitai, e tauturu ia tatou ia ite mai i te mea Ta'na e hinaaro ia tatou ia rave e te mea Ta'na e opani ia tatou ia rave. E faairi te Atua i te ma'itiraa i te maitai ei mea hinaarohia na roto i te vaiihoraa ia tatou ia ite i te hopearaa o ta tatou mau ma'itiraa. Ia ma'iti tatou i te maitai, e ite tatou i te oaoa—ia tae te taime. Ia ma'iti tatou i te ino, e tae mai te oto e te tatarahapa—ia tae te taime. E mea papû teie mau faahopearaa. Teie râ, e faataimehia te reira i te rahiraa taime, no te hoê fa taa ê. Ahani pai e tae vave mai te mau haamaitairaa, eita ia te ma'itiraa i te maitai e faatupu i te faaroo. E no

te mea, e faataime-rahi-hia te oto i te tahi taime, titauhia te faaroo ia tae te mana'o i te imi-oioi-raa i te faaoreraa hara, eiaha râ i muri mai i te iteraa i te oto rahi e te mauui.

Ua oto te metua ra o Lehi i te mau ma'itiraa a te tahi o ta'na mau tamaiti e to ratou fetii. E taata rahi oia e te maitai—hoê peropheta na te Atua. Pinepine oia i te faa'ite papû ia ratou, no to tatou Faaora, o Iesu Mesia. E hi'oraa oia no te haapa'o e te taviniraa ia piii te Fatu ia'na ia faaru'e i ta'na mau tao'a tahuti nei no te paruru i to'na utuafare i te haamouraa. I te hopea o to'na oraraa, ua tamau noa oia i te faa'ite papû i ta'na mau tamarii. Mai te Faaora—e noa'tu to'na mana no te haro'aro'a i to ratou aau e no te ite i te ananahi, o te mea oto e te mea faahiahia—ua vai matara noa te rima o Lehi no te ume mai i to'na utuafare i te faaoraraa.

I teie mahana, milioni e milioni huaai o te metua Lehi e rave faaoti nei i ta'na tia'iraa ia ratou.

Eaha ta outou e ta'u e ti'a e rave no te pee i te hi'oraa o Lehi? E ti'a ia tatou ia apo na roto mai i to'na hi'oraa, na roto i te tuatapaparaa ma te pure i te papa'iraa mo'a e na roto i te haapa'oraa.

Te ani nei au ia rave outou i te hi'oraa poto e te hi'oraa atea a tamata ai outou i te horo'a i te hoê faufaa ai'a no te tia'iraa i to outou utuafare. I roto i te hi'oraa poto, e tupu mai te fifi e e uuru mai o Satane. E te vaira te mau mea ia tia'ihia ma te faaoroma'i, na roto i te faaroo, ma te ite e, te ohipa nei te Fatu ia au i To'na iho taime e Ta'na iho haerea.

Te vai nei te mau mea e ti'a ia outou ia rave oioi, i te taime te apî noa ra ia te feia ta tatou i here. A haamana'o e, e mea ohie e e mea manui'a a'e, te pure utuafare i te mau mahana atoa, te tuatapaparaa papa'iraa mo'a utuafare e te faa'iteraa i to tatou iteraa papû i roto i te pureraa oro'a, i te taime e te apî noa ra â te mau tamarii. E mea putapu a'e te mau tamariiri i te Varua i ta tatou e mana'o ra.

Ia paari mai ratou, e haamana'o mai ratou i te mau himene ta outou i himene. E hau atu i te haamana'oraa i te pehe, e haamana'o mai ratou i te mau parau o te papa'iraa mo'a e te iteraa papû. E ti'a i te Varua Maitai

ia faahaamana'o ia ratou i te mau mea atoa, e vai maoro a'e râ te mau parau o te papa'iraa mo'a e o te mau himene. E riro teie mau haamana'o-raa i te ume mai ia ratou ia ho'i mai i te taime e haere ê atu ratou, tau matahiti paha, i te e'a no te fare e te ora mure ore.

Titauhia te hi'oraa atea i te taime e umehia te feia ta tatou i here e teie nei ao e e tapo'i roa mai te mau ata no te feaa i to ratou faaroo. Te vai nei to tatou faaroo, te tia'iraa e te aroha no te arata'i ia tatou e no te haapuai ia ratou.

Ua ite au i te reira, ei tauturu no e piti peropheta ora na te Atua. E taata taa ê raua e te huru taa ê atoa. Noa'tu râ, e au e, hoê â mana'o anaanatae to raua e te tamau noa. Ia hiti mai te tahi ohipa ru no te tahi mea i roto i te Ekalesia, te pahonaraa e matara pinepine mai oia ho'i, « Aita e fifi, e afaro mai ihoa te reira ». E mea ite rahi a'e raua no ni'a i te fifi i tera mau taata tei ti'a mai no te faaara mai.

Ua ite atoa raua i te haerea o te Fatu, e no reira, e mea puai tamau noa ta raua tia'iraa i roto i To'na basileia. Ua ite raua e, tei te upoo Oia. E mana hope To'na e te haapa'o maite nei Oia. Mai te peu e vaiiho outou Ia'na ia riro ei arata'i no to outou utuafare, e afaro mai ihoa te reira.

Ua haere ê rii te tahi o te huaai o Heinrich Eyring. E rave rahi râ i roto i te mau hinarere te haere nei i te hiero o te Atua i te hora 6:00 i te po'ipo'i no te rave i te mau oro'a no te mau tupuna ta ratou i ore i mâtau. Te haere nei ratou no te faufaa ai'a no te tia'iraa ta'na i vaiiho mai. Ua vaiiho mai oia i te hoê faufaa ai'a ta to'na mau huaai e rave rahi e titau nei.

Ia hope te mau mea atoa ia tatou i te ravehia na roto i te faaroo, e riro te Fatu i te faati'a i ta tatou ti'araa no te mau haamaitairaa rahi atu â no to tatou utuafare o ta tatou i mana'o na. Ua hinaaro Oia i te maitai roa a'e no ratou e no tatou, ei mau tamarii Na'na.

E tamarii tatou paatoa no te hoê Atua ora. Ua riro Iesu no Nazareta ei Tamaiti Here Na'na e ei Faaora tei ti'a faahou no tatou. O teie Ta'na Ekalesia. Tei roto i reira te mau taviri o te autahu'araa, e e ti'a ai i te mau utuafare ia vai e a muri noa'tu. O teie ta tatou faufaa ai'a faito ore no te tia'iraa. Te faa'ite papû nei au i te reira, e parau mau te reira na roto i te i'oa o te Fatu o Iesu Mesia, amene. ■

TE MAU NOTA

1. Henry Eyring, *Reminiscences*, circa 1880–1896, typescript, Church History Library, 16–21.
2. *Aberahama* 3:24–26.
3. *3 Nephi* 10:5.